

L a t w e e f c h u N w i s e s .

Nr. 22. Zettortdeenâ Utrâ Zuhni 1849.

R i h m a

Èà swehri kchniau nozehlfufchi.

Kaut lauma kchninfch laipnigi
Par swehru tautu waldij's bij
Jaw daschus gaddus, un ar ween
Ït nepeckuffis nakt' un deen'
Par pateefibu ruhpejees
Ween labba darriht preezajees,
Un daschi labbi likkumi
No ta bij walstij eedobti;
Tak lohpi, swehri wiffi libds,
Kam kuftejahs kahds lohzelehts,
Us weenreis lohpa faraddahs,
Par kchninu aprunnajahs.

Pats pirmois tihger's preefschâ nahza,
Prett waldischanu runnabt sahza:
„Man newaid lahgi faprophams
Kam wajjaga mums waldneeku,
Kas sawu prahtu darridams
Mums usleek tahdu gruhtunnu,
Ka wiffi tam par kalpeem effam
Un grubtu wehrgu nastu neffam?
No dabbas tak wiffeem mums weenahda teesa,
Tà lauwam, kà festim irr weenahda meesa.
Woi irr gan kur kahds raddijums
Kas jel ne buhtu libdsigs mums?
Woi Deews gan kahdu pazehlis?
Tam waldischanu usdewis.
Jeb peedfimmis no wiffeem kahds,
Kam bijis augsta kunga prahts
Un spohschais frohnis aufstarpâ.
Woi wetka-kauts schim muggurâ,
Kà ne warr leektees tà kà mehse
Un sauzahs: effoht femmes-tehms.
Kam tahdu mums wehl wajjag' mas,
Ko darr' gan kahdam labba tas?!”

Kad tihgeris nu tà issteizis
Un wallodu patlabban beidjis,
Tè lahjis arr' no sawabim mahjahm
Klaht stampaja us pakkal-kahjahm,
Pee ohsol meeta nokehrees,
Un sahka aplam preezatees,
Ka winnam kahrtu runnabt nu

Par likkumeem un kchninu.

„Kà sinnams irr gan wiffeem jumse,
Ka seemas-duffa lahfscheem mums,
No wezzeem laikeem salda jaw
Un pat wehl taggad, kurram naw
Tà mihla. Katram peenakhahs
Pehz puhlehm saldas atduffas.
Bet kchninfch meeru mums ne lauj;
Mums gruhtus darbus wirsü krauj.
Tè sauz wunsch: „zellus taiseet juhs!”
Tè atkal: „sneegu tihriht buhs
No eelahm, tekkahm, leelzekeem,
Lai weegli reisabt pilgereem!”
Tè atkal zitta sinna nahf:
„Woi dsirdeet: dikti falt jaw sahf,
Preefsch paschu augstu majesteet
Jel kaschokus apgahdajeet!”
Tam newaid muhscham deesgan ween
Kaut wiffi swehri winnam deen.
Tapehzi kà tihger's isfauzu:
Mums ne wajjaga kchninu.”

Tik lahjis ko tà runnajtis
Un wallodu jaw nobeidjis,
Tè sirgs kahds, ittin kohsch un stalts
Us wiffahm tschetrachm kahjahm kalts,
Tà spehrdams, krahldams-rikschoja,
Ka wiffa femme rihbeja,
Tam pulkam paschâ widdû eelschâ
Un lahjim, tihgerim it preefschâ
Nostahjees, tà schis eesauzahs
Pehz sawas sirgu wallodas:
„No dsimschanas gan effam brihwi;
Bet breefmigs kchninfch muhs tik fihwi
Nihd, speesch un sedlus wirsü leek,
Un ir ar to wehl ne peeteek,
Ka winna resno kungi neffam,
Tam padewigi allasch effam;
Arr' lausinus mums mutte krauj
Un galwu tibri kursê rauj.
Tod rattôs, raggûs, kammands
Muhs bruhke kà ween patihkaks,
Un mohza, bende, ta ween warr,
Kà to jaw fenn pee wehrgeem darr:
Par azzim un par galwu dohd
Ur kohlu, kahdu tik atrohd.

Ladehl lai katris publejahs,
 Ka no ta wella walfam teekam
 Un wehriga nafu nohst noleekam;
 Jo brihweem buht mums peeklahjahs.“
 Kad firg nu ta isrunnojees
 No dufmahm ta bij aishahwees,
 Ka runnaht ne spehj libds schodeen.

Va tam nu kuhma klastu freen
 Us wisseem, tomehr ne us weenu
 Ta gruntigi ne pastattahs,
 Un nodewufi labbu deenu
 Ta gudrineeze eesauzahs:
 Gan katram no dabbaß jaw firbi eedohts
 Pehz brihwibas zenstees. Tas katram arr' gohds.
 Jr mannim allasch us to ruhp,
 Ka waijadsetu brihweem buht,
 Un staigahit it bes kahdahm behdahm.
 Ka tihl pa brihwestibas pehdahm.
 Bet wehl eeksch muhsu walsfibas
 Tas gauscham flitti israhdahs.
 Kad ne sium fo eeraudfitu,
 Kas temim labproht patiftu,
 Woi zabliti, woi sohflenu,
 Woi pihli, woi arr' tihteru,
 Stahw wiffur rakstihß: „Tew ne buhs
 Ne weenu no teem rohkä grabht,
 Ja ne grihb' sohdam ribklä kahpt!“
 Ladehl arr' fakku libds lä juhs:
 Mums kehniina ne waijaga.
 Tik ween us to nu jagahda,
 Ka sawä walfä dshimotu,
 Kas katram patihl darritu. —

Pehz lapsas krehkis preekschä nahza
 No graudeem, reeksteem pee-ehdis;
 Wehl tshuppahm mahjäs glabbajis,
 Tä suhdsedamees runnaht sahza:
 Lai Deews tas kungs irr wisseem srehligß,
 Kahds kehniensch bahrgß un nenowehligß!
 Zik pahrestibas tas mums darr,
 Ka to ne kam isteikt ne warr.
 Jo, leela warra winnam rohkä,
 Pat kuhlischi, kas muhsu laufds,
 Un graudini, fo berram traufds,
 Tam peegreesfi us bunteß-lohka.
 No wiffa ta winsch gobbu dsenn;
 Tad galwas-naudu un wehl nohmu
 Dauds wairak taggad ne la senn. —
 Arr' sawu teesu tam nodohmu,
 Tak kungi pildihit tam ne warr. —
 Ladehl lai katris gabda arr'
 Ka warmahjis drihs nozeltß tiftu
 Un swehri, putni brihw' paliftu. —

Tik lä schis beidßis wallobu,
 Te wannags kahds, kam gudra galwa,
 Turklaht ais ausi rakstam-spahwa,
 Nahl preekschä un ar lepribu
 Isleelahs tas wifßgudrais buht,
 Kam saprast it ne kas naw gruht'.
 Jr dauds reis, fo patß kehniensch spreedis,
 Winsch buhtu zittadi apsweedis
 Un sawadi to islizzis,
 Ja buhtu pee tam peetizzis.
 Arr sawas bohmas tshuppä krahwa
 Prett lifkumeem dauds runnadams.
 Par mellu — baltu darridams;
 Tak kehniensch drifkht to ne lahwa.
 Tapehz arr' wannags ittin pikti
 Us wisseem blahwa dauds jo dikti:
 Nè, lauwa kehniensch lai wairs naw!
 Ka katram tas gan sinnameß jaw
 Winsch gudras sinnameß smeeklä leek,
 Ka laudim rohkäs tahß ne teek.

Tik wannags, lä tä isblahwees,
 Te gudrais Mandriß smeedamees
 Teem preekschä kahp, un padohms tam
 Jrr lä jaw augsti mahjitam.
 Dauds grabmatas schis apsplahwis,
 Tahß tumschä faktä nokrahwis,
 Kur eekschä tibri Deewa wahrdi;
 Jo tee schim ne bija wairs gahrdi. —
 Arr' nepeekuffis naktim, deenahm
 Schis dsinnahs, ka lai winnam weenata
 Nu swehri, putni klausitu;
 Par tizzibas mas behdatu.
 Tak kehniensch winnam to noleedsa. —
 Par to nu winsch ar makti kleeßsa:
 „Gars brihws no Deewa mums irr dohtß,
 Tas wiffu raddijumu gohds.
 Un kad to sahß mums aisseegt jaw
 Lai muhscham waldineekß tad naw!“

Ar to nu wiffi kohpä sauza,
 Zits uhkshoja, zits aplam kauza:
 „Nè, nè, lai naw mums kehniina!
 Bet kam ween filta dwascha truhis,
 Jr fo patß warmaks sprahstä gruhdis,
 Lai taggad brihws nahß klaijumä.“ —

Tik mißla selta bittite
 Un masa tshakla studrite
 Stary winnu runnahm ne jauzahs,
 Bet behdigi ween nopuhtahs,
 Un ja arr' schis fo runnaht sahktu,
 Tak leelaiß trahjis tahß nomahktu.
 Tee lauwam walfi atnehma,
 Un taggad miht winsch Aprikä. —

Kad wiffi swehri, putnini
 Bij brihwi nu palikfufchi,
 Tad bitte, fludre, zirzenis
 Sanahze kohpâ wiffi trihs,
 Noturreht rihta = paharus
 Tad usfahkt sawus darbinus.

Lil faule lâ palehufi,
 Schee Deemu jaw peeluhgufchi.
 Un fludre smilgu gallinâ
 It prahitigi tâ runnaja:
 „Jaw brihwi allafch effam mehâ;
 Par to lai flawehts debbes = tehws.
 Par brihwibu, fo taggad fauz,
 Naw zits, lâ warras = darbu dauds,
 Kâ blehnas bes pahmahzibahm,
 Kâ wahrds, kas patihl fahtanam,
 Kâ kohks, kas widdû iepumis,
 Kâ spohschais grehka ahholis,
 Kâ awju drehbes wiltineeks,
 Kâ falda meera rafbaineeks,
 Kâ reibums galwâ dfehrejâm,
 Kâ neprahitiba nejhgam,
 Kâ multim murgu = uggund = stars,
 Kâ walfam spruzjis launais gars,
 Kâ blehdiba bes gall' un mehra,
 Kâ pafaule, kas ne leef wehrâ,
 Ka breefmigs sohds par winnu nahks,
 Kas bahrgi to nodraggahkt fahks
 Ur wiffu to negantibu,
 Ko taggad fauz par brihwibu.
 Kam patihl brihwestiba tahda,
 Las patâ lai arr' par femi gahda.
 Teem ne gribbam par flaugeem buht;
 Wet gribbam flipri Deemu luhgt,
 Lai fehniu patâ debbes = tehws
 Numâ usturr, tad wehl ilgi mehâ
 No winna pafargati tilfim
 Un meerâ appafsch ta palikfim.“

Nu bittite us puffes kahdas
 It dohmigi apflattijahâ,
 No dflinas, flirfcha bibdamahâ.
 Par swehru neprahitibas tahdas
 Schi flrahdneeze aprunnajahâ
 Un teiza: „Lâ irr brihwiba
 Ur fo tee taggad isleelahâ,
 Ka weenlibdfigi wiffi effohkt
 Un wahrdu weenadu arr' neffohkt;
 Wet warras = darbi, wiltiba
 Par teem nu wald. Kas tâ ne warr,
 Tee drihs par wehrgeem paliks arr'.“ —
 Lâ runnajufti teiza nu
 Lâ flahkt wehl fahadu flahftinu:

Ur sohfschu = ohlu fehrmulis
 Lil kahdus sohflus fltaigajis;
 Lâ flahks winnam flafstappes,
 Lam praffa: Draugs kur nehmis effi
 Tu ohlu, fo tâ flappen neffi?
 Woi ne effi kur eefahses?
 Dohd' fehury to, tewim peefakku!
 Ja nè, tad tew gan rahdischu!
 To teizis sohbus bahrgi greesch,
 Ka fehmul's ohlu semme sweesch;
 Par dflhwibu wehl Deemu teiz
 Un zil ween flahdamâ prohjam flaid.
 Nu flahks ohlu sohhdâ ferr,
 Us sawu ohrgu muddigi
 Pa kalneem, lejahm prohjam flerr.
 Lil kahdus sohflus zelâ nahzis
 Lâ prettim ruhj tam breefmigi,
 Us pafschu zelku dufmigs lahzis
 Un fauz: Dohd' ohlu mannim tu,
 Ja nè, tad taru dflhwibu
 Es tuhda tewim atnefschu;
 Par azzim ahdu noraufchu.
 Nu flahks ohlu lahjim dohd
 Un preezigs, ka aismuhkt ar gohd'.
 Lil ka schis ohlu dabbutis
 Un kahdus sohflus fltaigajis,
 Lâ lapfa winnam pretti nahkt,
 Un wiltigi tâ runnahkt fahkt:
 Rungs, ohla lehkt pufcham eef,
 Zuhâ gohdam ne aifneffiseet
 To saweem mihleem behrnineem;
 Wet dohdeet labba mannim juhâ,
 Tad weegli nonefta ta fluhâ
 Us pilli juhfu mafajcem.
 Lâ fchi nu lahzi peekrahkt proht,
 Ka winsch fchai ohlu tuhda dohd.
 Nu muddigi pee kalna mallâ
 Schi eefprukka eefsch sawas allâ.
 Kaut schis ar jobni paffal flrehja,
 Laf eefschâ eefihkt tur ne flrehja. —
 Lâ tuhdaflin jaw notiffahâ
 Kad bija tee bes waldibas. —
 Ladehl, kas gribbahâ brihwi buht,
 No wiltus, warras flpeefti fluhkt,
 Lai tohp. Wet Deemu luhgim mehâ,
 Lai ilgi dflhwo semmes tehws,
 Tad meers un preeks huhâ mahjââ, laufâ,
 Un dflhwofchana fluffa, jaula.

Wohz tam nu arri zirzenis
 Us kohla forru wâlehjis
 Eefahja runnahkt: Tees irr gan,
 Lâ brihwiba arr' patihl man,

Par brihwibu, ko sauzeet juhs. —
 Jaw taggad pufögads prohjam buhs,
 Kad aukstâ seemâ muhru starpâ
 Utduffejohs no sawa darba,
 Tad tihgeri to konsulu
 Ur rahtu lapsu dsirdeju
 Tur ahr' pee muhra runnajam:
 „Nu gabda laiks irr prohjam jaw,
 Ka waldischana mums wairs naw;
 Tapeh3 scho deenu swehtijam.“ —
 Preeksch wisseem swehcreem tihgeris
 Til kâ nu tâ isrunnajiis,
 Tê jaw us lapsu pagreesees
 Tai kluffam teiza smeedamees:
 Schi mulka zilts naw wehrtis tif dauds,
 Ka tahduis wehl par lohpeem sau3.
 Schee sawâ mulkâ prahtâ dohma,
 Ka brihwi; tomehr ne leel ohma,
 Râ rinkis scheem jaw nahsis eekschâ,
 Un danzo, kâ teem dseeda preekschâ.
 Tê lapsa galwu paleekufi
 Tschukst ausi konsulim it kluffi:
 „Tee dohma sawi lungi buht,
 Par kalpeem wairs ne kam ne kluht.
 Wet it kâ kahda muschina
 Dee pameddeena peeseeta,
 Gan brihwa gaisâ laistees arr'
 Schi zerre, tomehr to ne warr.
 Tâ arr' schi mulka tauta dohma
 No brihwesibas sawâ sohmâ;
 Wet tomehr, kur til wâjaga
 Tee muhsu prahtam paklausa.“
 To dsirdoht senn arr' mannim jaw
 La brihwiba wairs prahtâ naw.

Kad studre, bitte, zirzenis
 Jörunnai'schees bij wissi trihs,
 Tad tee it zeeti apnehmahs,
 Palikt pee wezzas waldisbas
 Lihds pascham sawam dsihwes gallam
 Pa wissahm plafschahm semmes mallahm. —

F. M.

Teesas fluddinaschanas.

Us Talses aprinka teesas spreeschanu tohp no ap-
 patsch-rakfita wissi tee, kam kahdas taisnas parradu-
 prassischanas buhtu pee ta nelatika Kandawas schenkera
 Glasenapp un winna laulatas draudsenes Annette, us-
 aizinati, lihds 23scho Zuhni s. g. woi paschi atnahkt
 un atfauktees, woi zaur teesahm apstiprinotus wees-

neekus atsuhtit un flaidras leezibas peenest par to,
 kas teem prassit peenaklaks, lai peh3 starp teem par-
 radneekem ar to atlikfuschu mantu warretu islihdsmas-
 tees; jo kad schis nosajzichts laiks buhs pahrgahjis, ne-
 weenu wairs ne klaufishs. Kandawâ, tai 21mâ
 Mei 1849. 3

D. Kälpe,
 tahs atlikfuschas mantas kurateris.

Kad tas pee Zingeres pagasta peerakstibts Sarkastes
 we3s rentneeks Ernst Grundmann sawu weetu atstah-
 dams muischas waldischanai par neapstrahdateem lau-
 keem to nospreestu stahdi no 187 rub. 90 kop. s. par-
 radâ palizzis un fleppeni no Zingeres aisdahjis, —
 tad schi pagasta teesa us muischas waldischanas subdse-
 schanu irr no spre ed u si: zaur Latweeschu amisehm
 sinnamu darriht, ka, ja tas wirspeeminnechts rentneeks
 ne atrastohs un to nospreestu stahdi ne aismakfatu,
 wiinna scheid atstahstus sirgus, gohwis, aitas, zulkas
 un zittas mohju leetas tai 27tâ Zuhni s. g. pee schis
 pagasta teesas wairaksohlitajeem prett flaitamu naudu
 uhtrupê pahrdohs. Zingeres pagasta teesa, tai 17tâ
 Mei 1849. 2

(L. S.) +++ Rahel Matrifsohn, pagasta wezz.
 (Nr. 31.) Teesas schrihweris Rümmler.

Weesenes pagasta teesa zaur scho wissus parradu
 dewejus to lihdschinnigu Weesenes fainneeku Selme-
 neeku Indrika un Rukmannu Indrika Saknin, par ka
 mantahm parradu deht konkurse spreessta, usajzina,
 lihds 17tu Zuhni, kas par to weenigu un isflehscha-
 nas terminu nolikts, sawas prassischanas scheid us-
 doht. Weesenes pagasta teesa, tai 4tâ Mei 1849. 2

(L. S.) +++ Kubzan Andren, pagasta wezz.
 (Nr. 31.) Pagasta teesas schrihweris L. Foerster.

Zittas fluddinaschanas.

Lam pee Dreilingbusch muischas peederrigam fain-
 neekam Mahrtin Rahb irr tai 15tâ Mei 1849 tumfschi
 dseltens 4 gaddu we3s pusechreselis ar melnahm kreh-
 pehm, kas lakla kreisâ puffe karrajahs, ar melnu asti
 un ar melnahm kahjahm, sagt3. Kas par to sirgu
 taisnas sinnas warr doht, jeb peepalhd3 to paschu at-
 dabbuht, dabhuhs Rahbu mahjâs 5 sudraba rublus
 pateizibas naudu. 2

Amburgas Krohna meschakungs usajzina strahdnee-
 kus, kam patiktohs par labbu maksu scheidan mescha
 grahwejus rakt, drihs atnahkt us Sahlites meschakunga
 muischu un to darbu salihgt. Tai 20tâ Mei 1849. 2